

Nové výzvy

pro práci s veřejností v Českosaském Švýcarsku

Dva státy, čtyři velkoplošná chráněná území, jediná pískovcová krajina. I tak je možné popsat přeshraniční oblast Českého a Saského Švýcarska, jejíž jádro tvoří dva národní parky obklopené dvěma chráněnými krajinnými oblastmi. Správy těchto území své aktivity v oblasti práce s veřejností již řadu let koordinují. Potenciál pro spolupráci tím však zdaleka není vyčerpán. S ustupujícím významem politické hranice se naopak otevírají nové možnosti pro utváření jediné a zřetelné identity regionu Českosaského Švýcarska.



Výhled z Bastei na údolí Labe

Foto Jan Laštůvka

Část veřejnosti na obou stranách státní hranice ještě dnes vnímá České či Saské Švýcarsko jako místa kdesi při okraji mapy. Za čarou zemské hranice jako by navazovala už jen bílá oblast osídlená pověstnými Ivy. Pokud však „bílá místa“ odřizneme a mapy přiložíme k sobě, spatříme skutečný stav věcí. Na první pohled je zřejmé, jak nesmyslné by bylo pohlížet na tato chráněná území jako na nesouvisející celky. Vypustíme-li státní hranici zcela, zobrazuje mapa v podstatě jediný národní park, obklopený jedinou chráněnou krajinnou oblastí. Přeshraniční spolupráce chráněných území v Českosaském Švýcarsku je proto zcela logická. Oporu nachází ve vedení jednotlivých správ a probíhá na bázi čtyř odborně zaměřených pracovních skupin, z nichž jedna koordinuje a plánuje činnosti v oblasti práce s veřejností. Společných výstupů této pracovní skupiny je celá řada, některé je však možné označit téměř za milníky přeshraniční spolupráce.

Nepochybně k nim patří vytvoření přeshraničního manuálu jednotného vizuálního stylu pro informační materiály a publikace. Jednotný vzhled tištěných produktů posiluje vnímání regionu jako celku. Využívají jej jak správy chráněných území pro vydávání společných publikací, tak i další aktéři v oblasti cestovního ruchu či regionálního rozvoje. Příjemným vedlejším efektem je snadná přenositelnost informačních materiálů vy-

tvořených v jedné organizaci na organizaci partnerskou. Důraz je kladen samozřejmě také na jejich dvoj- či vícejazyčnost.

Vlajkovou lodí společných publikací vydaných v jednotném stylu je *Českosaské Švýcarsko – turistické jízdní řady*. Smyslem knihy je motivovat návštěvníky i místní obyvatele k využívání veřejných dopravních prostředků namísto osobních automobilů. Publikace obsahuje kromě map regionu a přeshraniční dopravní sítě množství praktických informací, například o síťových jízdenkách platných na obou stranách hranice. Tím současně dochází k odbourávání dojmu dopravně neprovázaného regionu.

Jiným příkladem může být brožura *Zvířata Českosaského Švýcarska*, připravená Správou Národního parku České Švýcarsko jak v české, tak v německé verzi. Správa Národního parku Saské Švýcarsko mohla později realizovat dotisk německé verze, aniž by musela investovat do redakční práce.

Obdobným způsobem spolupracují také další organizace v regionu, které mají vazbu na správy chráněných území. Běžnou praxí je například možnost zakoupení kombinované vstupenky do expozic v Domě Českého Švýcarska a v NationalparkZentrum v Bad Schandau za zvýhodněnou cenu či schopnost personálu v informačních střediscích národních parků podat v příslušném jazyce informace o turistických cílech na opačné straně hranice.

Kromě využívání jednotného vzhledu publikací posilují identitu regionu také další aktivity partnerů ochrany přírody. V této souvislosti je možné zmínit například značku *Českosaské Švýcarsko – regionální produkt*, udílenou za účasti zástupců správ chráněných území přeshraničně.

S ohledem na dlouhou historii spolupráce prošly obě správy v roce 2012 certifikací Transboundary Parks, prováděnou federací Europarc. Certifikát mohly společně představit veřejnosti 30. listopadu 2012 na mezinárodním semináři v saském Bad Schandau. Během procesu certifikace chráněná území formulovala vizi dalšího rozvoje přeshraniční spolupráce, a to nejen v oblasti práce s veřejností, ale také v oblastech výzkumu, dokumentace a praktické péče o přírodu. Víze popisuje cílový stav, kdy státní hranice již nebude v krajině prakticky rozpoznatelná, obyvatelstvo na obou stranách bude aktivně podporovat ochranu a rozvoj chráněných území a území současně bude prostorem pro rozvojové či rekreační aktivity šetrné k přírodě.

Certifikace Transboundary Parks tedy nepředstavuje završení přeshraniční spolupráce, ale spíše velice jasné zadání pro budoucí práci s veřejností. Při komunikaci bude nezbytné posunout přírodu a krajinu Českosaského Švýcarska jako jediný celek více do popředí. Správy chráněných území



Plavba na lodičkách v soutěskách

Obere Schleuse

Foto Václav Sojka

v Českosaském Švýcarsku si přitom kladou za cíl vydávat více společných publikací ve dvoj- či vícejazyčných verzích, ale také pořádat častěji společné akce pro veřejnost či

alespoň vzájemně odkazovat na akce vhodné pro publikum z opačné strany hranice.

K prvním krokům směrem k těmto cílům bude patřit postupné sblížování vzhledu i obsahu internetových prezentací správ chráněných území. Samozřejmostí má být zobrazování informací o aktuálním dění z celé oblasti Českosaského Švýcarska. Dosud každá ze správ zveřejňuje aktuální dění pouze pro své vlastní území a informace ze sousedních území uživatel k dispozici nemá. Počítá se se vznikem společného kalendáře akcí pro veřejnost nebo jakéhosi zásobníku praktických informací, který návštěvníkům pomůže vyhnout se dočasným omezením či jiným nepříjemnostem. Později mají vzniknout také další společné obsahy, platné pro Českosaské Švýcarsko jako celek.

Poměrně ambiciózní cíle správ chráněných území v Českosaském Švýcarsku jistě představují výzvu také v rovině samotné or-

ganizace práce s veřejností. Možnosti jedné pracovní skupiny, scházející se i několikrát za rok, jsou již značně přesaženy. Stále častěji je zapotřebí každodenního kontaktu a ad hoc výměny informací mezi konkrétními pracovníky, přitom nelze nezmínit přetrvávající jazykové bariéry nebo řadu dalších nesnází vyplývajících z rozdílů v zákonech či z odlišné organizace ochrany přírody pro jednotlivá území.

Avšak posun od roztržitého vnímání území ke konstatování zjevného faktu, že navzdory člověkem vytvořeným hranicím všeho druhu je Českosaské Švýcarsko jediným pozoruhodným přírodním celkem, může být nejen pro ochranu přírody jedině prospěšný.

Tomáš Salov

tiskový mluvčí a vztahy s veřejností
Správa NP České Švýcarsko

Práce s veřejností v KRNAP

Prakticky od samého počátku existence Krkonošského národního parku byla vedle ryzí ochrany přírody velká část aktivit věnována práci s veřejností. Již v 70. letech 20. století se začaly rodit základy zdejší ekologické výchovy, bylo zřízeno první pobytové školicí středisko ochrany přírody na Rýchorské boudě a síť informačních středisek. Správa KRNAP se v oblasti práce s veřejností vždy snažila udávat tempo a zkoušet nové věci i postupy. A je tomu tak dodnes.

Práce s veřejností je široký pojem, který zahrnuje řadu činností, a platí to i pro Krkonošský národní park. Nejde jen o vydávání letáků, správu internetových stránek, ekologickou, resp. environmentální výchovu, ale též o provozování informačních center, sítě krkonošských muzeí a do důsledku vzato i o práci profesionálních strážců národního parku.

Strážci národního parku, kteří jsou v každodenním (a zpravidla prvním) kontaktu s návštěvníky, jsou v podstatě velvyslanci správy národního parku. A jak všichni víme, na prvním dojmu hodně záleží. Někdy jsou však veřejností neprávem vnímáni jako „zelení policajti“, přestože hlavní smysl jejich práce spočívá v tom, že pomáhají, radí a podávají informace lidem, které potkají na pochůzkách horami. V jejich péči je i veškerá turistická infrastruktura – odpočinková místa, informační panely, cedule či panoramatické mapy. Stejně tak se starají o drobnou údržbu horských chodníků a cest.



Práce s dětmi je základem naší činnosti.

Foto Kamila Antošová, archiv Správy KRNAP